

Cerim:

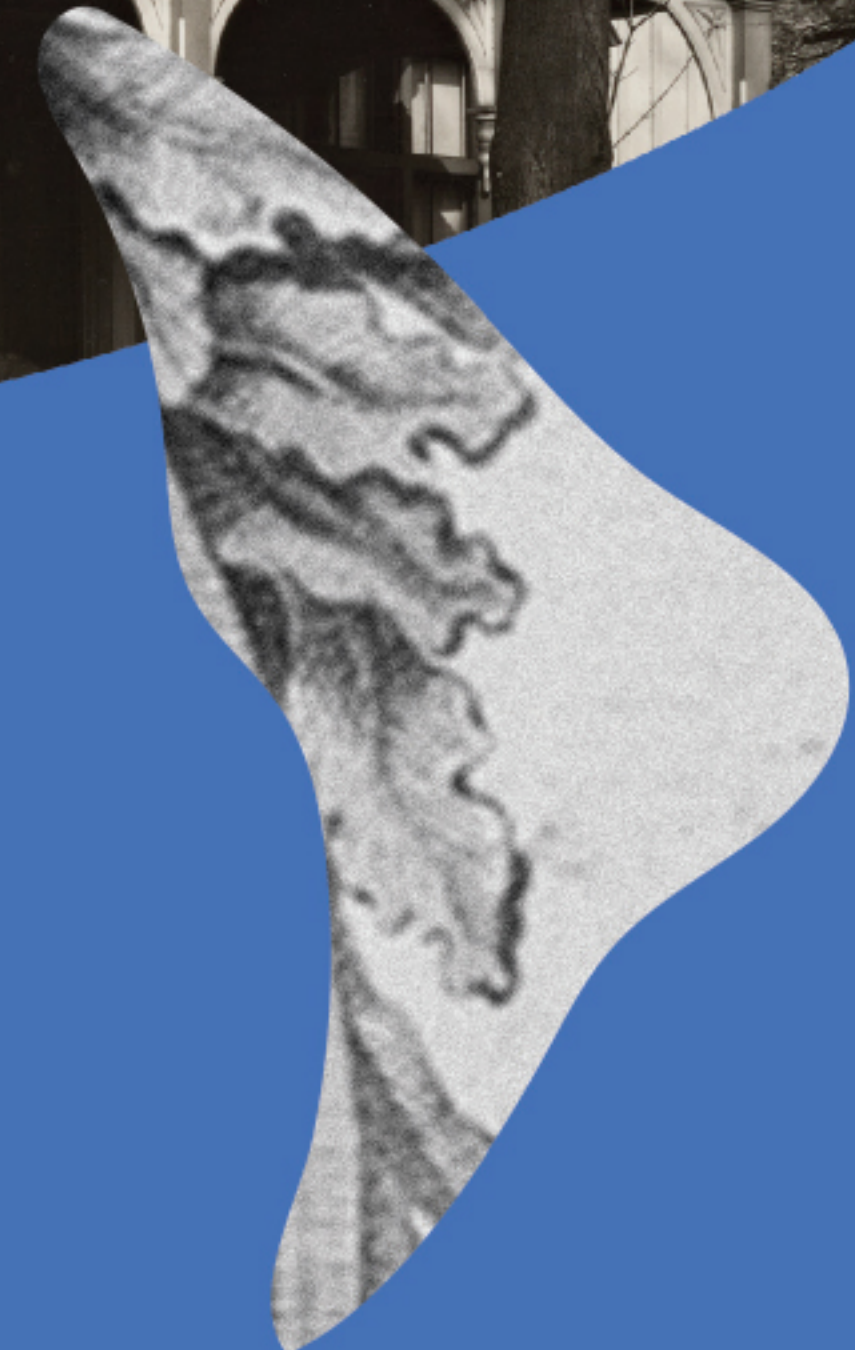
* Perihan Serde
Wacah

2 Say, whether
lain is overlook

Mansfield Park Jane Austen

1. BÖLÜM

Otuz yıl kadar önce, Huntingdon'lı Bayan Maria Ward sadece yedi bin sterline Northampton, Mansfield Park'ta yaşayan Sir Thomas Bertram'la evlenme şansı bularak baronetin eşi konumuna yükselmiş, artan mevki ve gelirin sağladığı rahatlığa ve diğer getirilere erişmişti. Huntingdon'ın söylediği tek şey, bu evliliğin ne kadar harika olduğuydu. Kızın aynı zamanda avukatı da olan amcası, ailesinin bu evlilik için gerekli olan miktardan en az üç bin sterlin daha az vermesini sağlamıştı. Bayan Ward'ın konumunun yükselmesinden faydalayabilecek iki kız kardeşi vardı. Tanındıkları, Maria'nın ablası Bayan Ward'ı ve Bayan Frances'ı da Maria gibi güzel bulduğundan benzer ayrıcalıklarla evleneceklerini tahmin ediyordu. Ama dünyada her güzel kızla evlenecek zengin bir erkek bulunmuyordu. Bayan Ward yaklaşık altı yılın sonunda çok da serveti olmayan, ağabeyinin arkadaşı muhterem Bay Norris'le evlenmek zorunda kaldı. Bayan Frances ise çok daha kötüsünü yaşadı. Bayan Ward'ın evliliği küçümsenecek bir şey değildi: Sir Thomas seve seve arkadaşına Mansfield'daki bir evini verip gelirini bağladı. Böylece Bay ve Bayan Norris yılda bin sterlinden daha az bir gelirle aile hayatına başlamış oldular. Ama Bayan Frances, halk arasında söylendiği gibi, ailesine baş kaldırmak için evlenmişti. Eğitimi, serveti veya önemli kimselerle hiçbir bağlantısı olmayan, Deniz Piyadeleri'ndeki bir teğmeni seçerek ailesine karşı gelmişti. Bayan Frances bundan daha uygunsuz bir seçim yapamazdı. Thomas Bertram herkese iyi davranırdı; akrabalığı olan herkesi, prensip ve gurur gereği, saygıdeğer konumlarda görmek isterdi. Bayan Bertram'ın kız kardeşine seve seve yardım ederdi ama Bayan Frances'ın kocasının öyle bir mesleği vardı ki ne kadar yardım etmek istese de Deniz Piyadeleri'ne müdahale etmesi mümkün değildi. Thomas Bertram onlara nasıl yardım edebileceğini bulamadan iki kız kardeş

kavga edip birbirlerine küstüler. Bu küslük iki tarafın tavırlarının en doğal sonucuydu; böyle düşüncesizce yapılan evliliklerde sık karşılaşılan sonuçlardan biridir bu. Ablasının anlamsız serzenişlerini dinlemek istemeyen Bayan Price evlenene kadar ailesine gönderdiği mektuplarda nişanlısından hiç bahsetmedi. Son derece sakın biri olan, nadiren öfkelenen Bayan Bertram kız kardeşini geçmişte bırakıp bu konu hakkında hiç düşünmeden yaşayabilirdi ancak Bayan Norris tez canlıydı ve Fanny'ye yaptığı bütün hataları anlatan, onu tehdit eden öfke dolu bir mektup yazmadan duramadı. Bayan Price da kızmış ve incinmişti. İki kız kardeşinden de sitem ederek hem Sir Thomas'a hem de Bayan Norris'e onur kırıcı bir cevap yazdı. Bu da kardeşler arasındaki muhabbetin uzun süreliğine kesilmesine neden oldu.

Evleri birbirine çok uzaktı ve bulundukları çevreler de son derece farklıydı. On bir yıl boyunca birbirleri hakkında neredeyse hiçbir şey duymadılar ancak Bayan Norris yer yer Fanny'nin bir çocuğu daha olmasından şikâyet ederdi, Sir Thomas ise bu haberi almaktan mutlu olurdu. Ancak on bir yılın sonunda Bayan Price artık ne gururunu ne de öfkelerini düşünebilecek durumdaydı. Ona yardım edebilecek tek kişiyi kaybetme tehlikesini göze alamazdı. Geniş ve büyümeye devam eden bir aile, görev yapamayacak durumda olmasına rağmen içkiden ve arkadaşlarından kendini alıkoymayan bir koca ve ihtiyaçlarına zar zor yeten bir gelir Bayan Price'ı tereddüt etmeden feda ettiği dostlarını geri kazanma konusunda kararlı hale getirmişti. Bayan Bertram'a yazdığı mektup o kadar yoğun bir pişmanlık ve umutsuzlukla doluydu, çocukları o kadar fazla ve değişikliğe o kadar muhtaçtı ki artık kimse küslüğü uzatamazdı. Dokuzuncu doğumuna hazırlanıyordu. Durumunu yakınlara anlattıktan sonra doğacak çocuğu maddi olarak desteklemeleri için yalvarıp diğer sekiz çocuğunun geleceği için de ne kadar önemli olduklarından açıkça bahsetti. En büyüğü on yaşında bir oğlandı. Son derece canlı, hep dışarıda olmak isteyen bir çocuktu, annesi ne yapabiliirdi? Bu çocuk Sir Thomas'ın Batı Hindistan'daki mülkünde işe yarayabilir miydi? Bayan Price'ın oğlunun yapamayacağı şey yoktu. Peki Sir

Thomas Woolwich hakkında ne düşünüyordu? Bir çocuk Doğu'ya gönderilebilir miydi?

Mektup işe yaramış, barışı ve şefkati geri getirmişti. Sir Thomas dostça maddiyatla ilgili tavsiyelerde bulundu, Bayan Bertram para ve bebek kıyafeti gönderdi, Bayan Norris de mektup yazmaya başladı.

Mektubun ilk etkileri bunlardı ve on iki ay içinde bu mektup Bayan Price'a daha önemli bir fayda sağladı. Etrafındaki insanlar Bayan Norris'in zavallı kız kardeşini ve ailesini hiç aklından çıkarmadığını söylardı. Ailesinin onun için yaptıklarına karşılık o daha fazlasını yapmak istiyordu ve Bayan Price'ın çocuklarından birinin bakımını üstlenmeyi teklif etmekten kendini alamadı. "En büyük kızını, dokuz yaşındaki çocuğunu yanımıza alamaz mıyız? Bu yaşta annesinin ona gösterebileceğinden çok daha fazla ilgiye ihtiyacı var. Yapacağımız iyiliğin yanında bunun zahmeti ve masrafı bize dokunmaz bile." Bayan Bertram da onunla aynı fikirdeydi. "Bence yapabileceğimiz en iyi şey bu," dedi. "Hemen kızı alması için birini gönderelim."

Sir Thomas bu kadar ani, aceleyle alınmış bir karara hemen razı olamazdı. Bu konu üzerine düşünüp taşındı, önemli bir meseleydi. Bir kız çocuğu yetiştireceklerse bu çocuk için gereken her şeyi sağlamaları gerekiyordu. Yoksa onu ailesinden alarak kıza iyilikten çok kötülük yapmış olacaktı. Dört çocuğunu, iki oğlunu, kuzenlerin birbirine âşık olma ihtimalini düşündü ancak Sir Thomas daha itiraz edemeden Bayan Norris onun sözünü kesip söylenen söylenmeyen bütün itirazlara cevap niteliğinde konuşmaya başladı.

"Sevgili Sir Thomas, sizi çok iyi anlıyorum, cömertliğinizi ve hassasiyetinizi takdir ediyorum. Siz her zaman böyle bir insandınız zaten. Bir çocuğu yanımıza alacaksak mümkün olan her şekilde onun ihtiyaçlarını karşılamamız gerektiği konusunda da size katılıyorum. Böyle bir durumda imkânlarını kendine saklayacak dünyadaki son kişiyim. Çocuğum olmadığına göre kardeşlerimin çocuklarından başka kime yardım edebilirim? Bay Norris de böyle vicdanlı biri. Siz de biliyorsunuz, ben çok konuşmayan ve pek uğraşı olmayan bir kadınıam. Ufak tefek şeyler yüzünden bu kadar büyük bir iyilikten

geri kalamam. Kızı eğitelim, dünyayı doğru düzgün bir şekilde tanımasını sağlayalım. Kimseyi zor durumda bırakmadan kendi hayatını kurabilecek imkânı olsun. Yeğenimiz, Sir Thomas, ya da demeliyim ki *sizin yeğeniniz*, bu kasabada elinde çok imkân olmadan büyümeyecek. Belki kuzenleri kadar iyi durumda olmayacak, olacağını hiç zannetmiyorum ama hiç değilse buradaki sosyeteye girerek bazı ayrıcalıklar kazanmış olur, bu da geleceğini sağlam temeller üzerine kurmasını sağlar. Oğullarınızı düşündüğünüzü biliyorum ama kardeş gibi büyürlerse öyle bir şeyin olması gerçekten mümkün olmaz. Ahlaken imkânsız. Böyle bir şey olduğunu hiç duymadım, bunu engellemenin en etkili yolu kardeş gibi büyümelerini sağlamaktır. Bu çocuğun güzel bir genç kıza dönüştüğümü varsayalım, yedi yıl sonra Tom ya da Edmund onu ilk kez görseydi o zaman bir yaramazlık dönerdi tabii. Bu kızın bizden uzakta, yoksulluk ve bakımsızlık içinde büyüdüğünü düşünmek bile Edmund ve Tom gibi iyi kalpli çocukların ona âşık olmasına yeter. Ama şimdi kıızı buraya getirip bir arada büyümelerini sağlarsak kız melekler kadar güzel olsa bile çocukların gözünde kız kardeşleri olmaktan öteye gitmeyecektir.”

“Dediklerinizin çoğunda haklısınız,” dedi Sir Thomas. “Ayrıca herkes için bu kadar iyi olacak bir plana itiraz etmeyi hiç istemiyorum. Ben sadece bunun hafife alınmayacak bir sorumluluk olduğunu, bu çocuğu yanımıza alacaksak hem Bayan Price’a yardım etmek hem de kendi itibarımız için çocuğun güvenliğini sağlamak ve bundan sonra farklı durumlarda da güvenliğini sağlayabileceğimizden emin olmak zorundayız. Sizin de iyimser bir şekilde tahmin ettiğiniz gibi bu hanımefendinin ihtiyaçlarını karşılayabilmeliyiz.”

“Sizi çok iyi anlıyorum,” dedi Bayan Norris sesini yükselterek. “Son derece cömert ve düşüncelisiniz, bu konuda hiçbir zaman sizden farklı düşünmeyeceğimden eminim. Bildiğiniz gibi, sevdiğim insanlara yardım edebilmek için her zaman elimden geleni yapmaya hazırım. Çocuklarınıza duyduğum sevginin yüzde birini bile bu kıza duymuyorum, onu kendi çocuğum gibi görmeyeceğim ama yine de onu ihmal edersem kendimden nefret edeceğim. Kardeşimin çocuğu değil mi? Ben istediğimi yiyebilirken onun aç olmasına katlanamam.

Sevgili Sir Thomas, bütün kusurlarıma rağmen şefkatli bir insanım. Ne kadar fakir olursam olayım cömertliğe aykırı bir şey yapmaktansa aç kalmayı tercih ederim. O yüzden eğer buna karşı değilseniz yarın kardeşime bir mektup yazacağım ve teklifimizden bahsedeceğim. Her şey kararlaştırıldıktan sonra kızı en kısa zamanda Mansfield'a getireceğim. Sizin bununla uğraşmanıza hiç gerek kalmayacak. Bu benim uğraşım, biliyorsunuz, ben halledeceğim. Çocukların dadısını Londra'ya göndereceğim. Oradaki eyerci kuzeninde kalacak bir yeri olmalı. Kızla orada buluşmasını söyleyeceğim. Çocuğu Portsmouth'tan şehre at arabasıyla rahatlıkla getirebilirler. O tarafa giden güvenilir biriyle yolculuk edebilir. Her gün saygıdeğer bir tüccarın eşi o tarafa yolculuk ediyordur elbet.”

Sir Thomas dadının kuzenine rahatsızlık vereceklerini söylemek dışında bir itirazda bulunmadı. Böylece güvenli ancak masraflı bir buluşma ayarlandı. Her şeyin planlandığını düşünüp bu cömert teklifin düşüncesiyle mutlu oldular. Bu memnuniyet hissi, açık konuşmak gerekirse, herkeste aynı yoğunlukta değildi: Sir Thomas yanlarına alacakları bu çocuğun gelecekte de asıl koruyucusu olma konusunda kararlıydı. Bayan Norris de kızın herhangi bir ihtiyacı için parasını harcamaktan hiç çekinmeyecekti. Bayan Norris hayatının her alanında son derece iyiliksever biriydi. Kimse onun kadar eli açık değildi. Ancak paraya olan sevgisi de cömertliği kadar büyüktü. Arkadaşlarına harcadığı kadarını kendine harcamaz, parasını elinde tutmayı bilirdi. Eskiden umduğundan daha az maddi gelire sahip biriyle evlendiğinden beri para harcama konusunda son derece sıkı davranmaları gerektiğine karar vermişti. En başta ihtiyatlılık olarak başlayan bu durum kısa süre sonra çocuklarının olmamasının getirdiği yalnızlıktan kaynaklanan bir hayat tarzına dönüştü. Eğer geçindirmesi gereken bir ailesi olsaydı Bayan Norris parasını asla biriktiremezdi. Ama ilgilenmesi gereken kimse olmayınca tutumluluğunu engelleyecek ya da daha önce ailesinin hiç kazanmadığı miktarda bir geliri olmasının rahatlığını bozacak hiçbir şey yoktu. Bu hayranlık verici bir prensipti ama Bayan Norris aslında kardeşine hiç sevgi duymuyor, böyle pahalı bir iyiliğin getireceği saygıdan başka hiçbir

şey düşünmüyordu. Ancak bu konuşmadan sonra evine giderken farkında olmadan, dünyanın en cömert teyzesi ve kız kardeşi olduğu düşüncesiyle mutluordu.

Bu konu tekrar açıldığında Bayan Norris düşüncelerini bütün ayrıntılarıyla açıkladı ve Bayan Bertram'ın sakince dile getirdiği, “Çocuk önce sizin evinize mi gelsin yoksa bizimkine mi?” sorusuna Sir Thomas'ı çok şaşırtan bir cevap verdi. Bayan Norris çocuğun bakımına herhangi bir katkıda bulunamazdı. Sir Thomas bu kızın, Papaz Evi'nde çocuğu olmayan teyzesinin yanında kalmasının ikisi için de iyi olacağını düşünmüştü ama tamamen yanıldığını fark etti. Bayan Norris küçük kızın bu yaşta onlarla kalmasının imkânsız olduğunu söyledi. Zavallı Bay Norris'in hiç düzelmeyen sağlığı bunu olanaksız kılıyordu; çocuk sesine katlanamıyordu . Eğer kocasının gut hastalığı düzelse Bayan Norris kızı yanına alıp üstüne düşeni yapmaktan memnun olur, hiç şikâyet etmezdi ama şu an için zavallı Bay Norris, eşinin bütün zamanını alıyordu. Böyle bir şeyden bahsedilmesi bile onu rahatsız ederdi.

“Öyleyse bizim eve gelsin,” dedi Bayan Bertram istifini hiç bozmadan. Kısa bir sessizlikten sonra Sir Thomas da ağırbaşlılıkla ekledi: “Evet, burası onun evi olabilir. Ona biz bakacağız. En azından kendi yaşında arkadaşları ve düzenli ders veren bir öğretmeni olacak.”

“Çok doğru,” dedi Bayan Norris heyecanla. “Bunlar çok önemli şeyler. Bayan Lee için de ders vereceği üç kız olmasıyla iki kız olması arasında hiçbir fark olmayacak. Keşke ben de yardım edebilseydim ama elimden gelen her şeyi yaptığımı biliyorsunuz. Ben sorumluluklarımdan kaçan biri değilim. Kızı dadının alacağını biliyorum ama üç gün boyunca en çok danıştığım kişinin yanımda olmaması benim için zor olacak. Bence kızı çatı katındaki beyaz odaya, eski bebek odalarının yanına yerleştirmek en uygunu olur. Bayan Lee'ye yakın olacak ama kızlardan da uzak olmayacak. Ayrıca hizmetçilerin odasına da yakın, onu giydirmeleri ya da kıyafetlerini yıkamaları gerekirse kızlardan biri yardım edebilir. Çünkü Ellis'in hem onunla hem de kızlarla ilgilenmesini istemek adil olmaz. Daha uygun bir oda olamaz bence.”

Lady Bertram itiraz etmedi.

“Umarım iyi huylu bir kızdır,” diye devam etti Bayan Norris. “Ve böyle tanıdıkları olmasının ne büyük bir talih olduğunu görebilir.”

“Eğer kötü huylu bir kırsa,” dedi Sir Thomas, “Daha fazla ailemizle kalmasına çocuklarımız için izin veremeyiz ama kötü olmasını beklememiz için hiçbir neden yok. Muhtemelen değiştirmek isteyeceğimiz çok alışkanlığı olacak. Kendimizi korkunç bir cehalete, kaba bir tavra ve rahatsız edici bir görgüsüzlüğe hazırlamalıyız ama bunlar düzeltilemeyecek şeyler değil. Ayrıca etrafındaki çocuklara bir zararı olacağını da zannetmiyorum. Eğer kızlarım daha küçük olsalardı, o zaman böyle biriyle bir arada olmalarını çok ciddi bir mesele olarak görürdüm ama bu yaşta onları etkilemesinden korkmuyorum. Aksine kızlarımın bu çocuğa bir şeyler öğreteceğini düşünüyorum.”

“Ben de tam olarak böyle düşünüyorum,” dedi Bayan Norris heyecanla. “Kocama da bu sabah bunları söylüyordum. Çocukcağız kuzenleriyle bir arada yaşayarak çok şey öğrenecek. Bayan Lee’den hiçbir şey öğrenme bile kuzenleri sayesinde akıllı ve iyi bir kız olacak.”

“Umarım zavallı köpeğimle uğraşmaz,” dedi Lady Bertram. “Daha yeni Julia’dan kurtuldu.”

“Bizim için zor günler geliyor Bayan Norris,” dedi Sir Thomas. “Kızlarımın büyürken gereken ayrımı yapabilmesini istiyorum: Kuzenlerini hor görmeden kendilerinin kim olduğunun farkında olmalarını, kızı çok üzmeden ona hiçbir zaman bir Bayan Bertram olmayacağını hatırlatmalarını istiyorum. İyi bir arkadaşlıkları olsun dilerim ve kızlarımın hiçbir zaman akrabalarına yukardan bakmasını istemem ama eşit olamazlar. Makamları, servetleri, hakları ve beklentileri her zaman çok farklı olacak. Bu çok hassas bir mesele ve tam olarak ne yapabileceğimiz konusunda bize yardım etmelisiniz.”

Bayan Norris dünden hazırды. Sir Thomas’ın istediklerinin çok zor olduğu konusunda ona hak veriyordu ama bu meselenin kolayca çözüleceği konusunda umutlu olmasını söyledi.

Bayan Norris'in o mektubu kız kardeşine boşuna yazmadığı açıktı. Bayan Price, işlerine yarayacak oğulları dururken neden kız çocuğunu istediklerini anlamamıştı ama yine de teklifi büyük bir minnettarlıkla kabul etti. Kızının iyi kalpli ve iyi huylu olduğunu, onlar için hiçbir sorun yaratmayacağından emin olduğunu da ekledi. Kızından zarif ve çelimsiz bir çocukmuş gibi konuşuyordu ama hava değişikliğinin ona iyi geleceği umuyordu. Zavallı kadın! Muhtemelen hava değişikliğinin bütün çocuklarına iyi geleceğini düşünüyordu.